

30.3.2017

Lausuntopyyntö VM077:00/2016

Lausunto Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportista

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

1 Yleistä

Valtiovarainministeriö (VM) on pyytänyt lausuntoa yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportistaan, joka luovutettiin valtiovarainministeriölle 9.2.2017.

Valtiovarainministeriö asetti 31.8.2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli tarkastella yritysverotuksen nykyistä tasoa ja mallia kilpailukyvyyn, talouskasvun ja tuottavuuden kannalta ja antaa suosituksia mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä. Työryhmän toimeksianto perustuu hallituksen vaalikaudelle asettamille verotuksen kärkitavoitteille. Hallituksen linjauksen mukaan tavoitteena on, että "Verotus kannustaa tekemään työtä, yrittämään, työllistämään, ottamaan riskiä, omistamaan, investoimaan ja sijoittamaan Suomessa."

2 Tiivistelmä työryhmän ehdotuksista

Työryhmä ei ehdota muutoksia yritysverotukseen, vaan pitää sitä kilpailukykyisenä sekä tasoltaan että rakenteeltaan. Esitellyistä yritysverotuksen kehittämismalleista työryhmä katsoo ACE-mallin perustelluimpana ja katsoo, että sen tyyppinen vähennys olisi Suomessakin harkittavissa, jos kansainvälinen kehitys vie siihen suuntaan. Erillisen t&k -verokannustimen käyttöönottoa työryhmä ei näe perusteltuna. Myöskään investointien edistämiseksi tarkoitetun varauksen käyttöönotto ei ole työryhmän mielestä perusteltua.

Ainoa isompi muutos, jota työryhmä ehdottaa, on kiristää listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta. Osinkoverojärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että verotuksessa huojennetun osingon laskennassa käytettävä tuottoaste alennettaisiin 4 %:iin. Tähän tuottorajaan asti pääomatu-lona verotettavasta osingosta 40 % olisi veronalaista (nykyisen 25 %:n sijaan) ja 150.000 euron raja poistettaisiin. Työryhmä ei pidä perusteltuna First North -kauppapaikalle listautuville yrityksille suunnattua verohuojennusta eikä pienten osinkojen verovapautta.

Ansiotuloverotuksen osalta työryhmä esittää, että ylimpiä rajaveroja alennetaan kohti 50 %:ia ja pidemmällä aikavälillä missään tuloluokassa rajavero ei ylittäisi 50 %:ia. Työnantajan tarjoaman koulutuksen verokohtelua ehdotetaan selkiytettäväksi.

3 Teknologiateollisuus ry:n kanta tiivistetysti

Työryhmän esitys, että yritysverotukselle ei olisi tarpeen tehdä mitään, on Suomen talouskehityksen kannalta haitallinen ja vaikea ymmärtää. Investointeja edistävien toimenpiteiden sijasta työryhmä ehdottaa sellaisia muutoksia, joilla olisi yrittämisen, omistamisen ja investoimisen kannalta kielteisiä vaikutuksia. Teknologiateollisuus ry katsoo, että yritysverotusta on syytä aktiivisesti ja määrääjain tarkastella kilpailukyvyyn, talouskasvun ja tuottavuuden kannalta. Investointeja tulisi tukea kaikin keinoin. Hallitusohjelman linjaukset tukevat näitä tavoitteita.

1. Teknologiateollisuus ry toivoo, että yritysverotuksen kehittämistyötä jatkettaisiin niin, että **Suomelle laadittaisiin tulevan teknologisen kehityksen huomioiva ja ennakoiva**

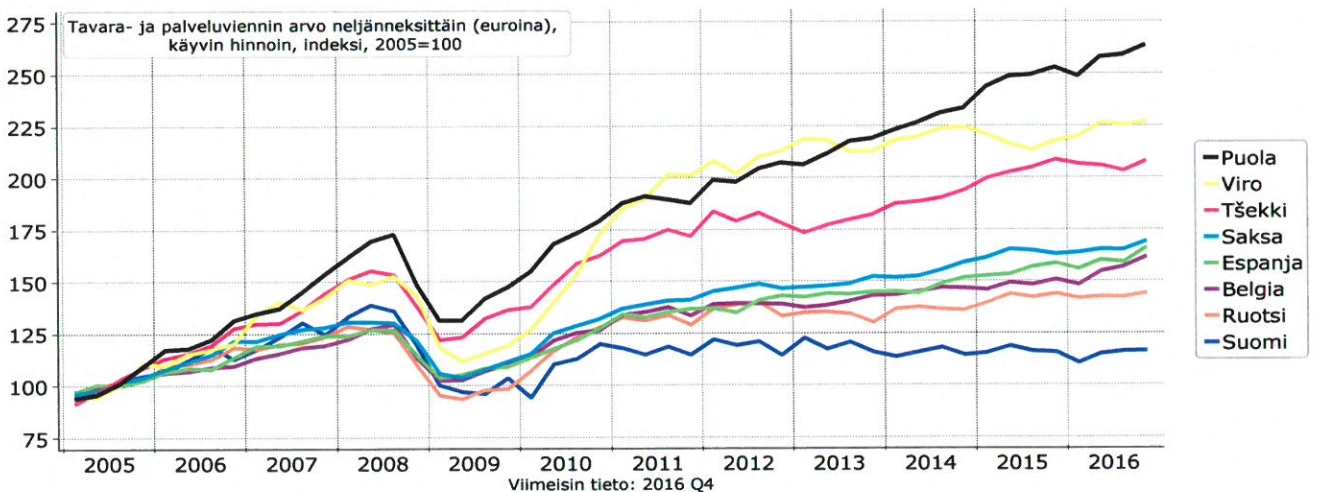

pitkäaikainen verotuksen strategia. Tähän tulisi sitoa myös innovaatio- ja tutkimuspolitiikka, jotta Suomi saisi selkeän kansallisen vision tki-investointien tukemiseksi.

2. Suomen oman pitkän aikavälin verolinjaukseen ACE-mallia ei tule ottaa. Taloustutkimuksen yritysverokyselyssä ACE-mallia ei valinnut yksikään yritys (0 %) mieluisimmaksi yritysverotuksen uudistamismalliksi kysyttäessä, mikä malli parhaiten kannustaisi yritystä investointeihin.
3. **Teknologiateollisuus ry kannattaa vahvasti yritysten avustusmuotoisen julkisen rahoituksen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen lisäämistä ja suorien tukien järjestelmän parantamista.**
4. Valitettavasti yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportista ei löydy vastausta siihen, miten yrittäminen, omistaminen ja investoiminen Suomessa saataisiin nykyistä kannattavammaksi. Työryhmän ehdottama osinkoverotuksen kiristys päinvastoin leikkaa yrittäjäkannustimia. Teknologiateollisuus ry:n kanta on, että **osinkoverotukseen ehdotettuja muutoksia ei tule tehdä eikä osinkoverotusta kiristää.**
5. **Ehdotetuille pienille ansiotuloverotuksen uudistuksille Teknologiateollisuus ry antaa täyden tukensa.**
6. Investointirahoituksen saatavuudessa on edelleen ongelmia, joiden ratkaisemiseksi tulisi käyttää kaikkia mahdollisia keinoja.
7. Suomen verojärjestelmän uudistamista valmisteltaessa tulee tarkastella yritysten kilpailukykyä kokonaisuutena. **Päätöksenteon pohjaksi ja akateemisen työn tueksi on otettava yritysnäkökulma.**

4 Suomen taloudellinen tilanne

Suomen taloustilanne on pitkään ollut heikko. Suomen talous ja vienti saadaan kasvuun vain lisäämällä tki- ja tuotannollisia investointeja. Suomen BKT kasvoi viime vuonna n. 1,5 % yksityisen kulutuksen ja rakentamisen ansiosta. Viennin määrä ei ole kasvanut ja se on jäänyt merkittävästi kilpailijamaiden tasosta. Vaikka viennissä on 2017 pientä piristymistä ja muutamia hienoja valopilkkuja (Turun laivatilaukset, Uudenkaupungin kasvava autotuotanto ja Äänekosken sellutehdas), muutoin Suomen tavara- ja palveluvienti polkee kuitenkin paikallaan jo seitsemättä vuotta. Tarvitaan noin 40 Äänekosken biotuotetehdasta vastaavaa investointia (á 2500 työpaikkaa, 0,5 Mrd€ vuosittaista vientiä) ennen kuin tuotannossa ja työpaikoissa päästäisiin vuoden 2008 tasolle. Vaikka kotimaisen kulutuksen merkitys on tärkeä, ilman vientiä Suomen talous ei ole kestävällä pohjalla.

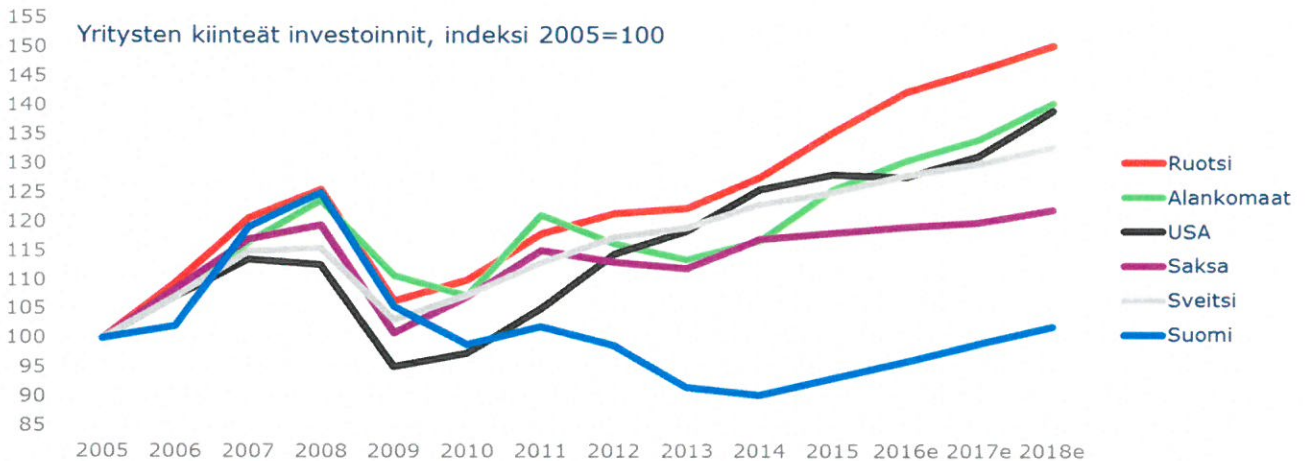

Uudet investoinnit eivät ole riittäneet korvaamaan pääoman kulumista. Yritysten vuosittaiset investoinnit (tuotannolliset ja t&k) ovat vuoden 2008 tasosta pudonneet reaalisesti 7 miljardia euroa alemmalle tasolle, näistä tuotannolliset investoinnit 4,5 miljardia euroa ja t&k-investoinnit 2,5 mil-

jardia euroa. Teollisuudesta on kadonnut samana aikana 100.000 työpaikkaa. Vaikka tuotannollisten investointien määrä on hienoisessa kasvussa, tuotantokoneistoa ei ole uudistettu riittävästi viime vuosina. Siten jos toivottu kysynnän kasvu toteutuu, ei nykyinen tuotantokapasiteettimme kykene vastaamaan kysyntään. Kilpailukyvyn parantaminen edellyttää investointeja mm. tki-toimintaan, uusiin tuotantolaitoksiin, robotiikkaan ja digitaaliseen liiketoimintaan.

Yritysten kiinteät investoinnit Suomessa ovat merkittävästi alhaisemmat verrattuna verrokkimaihin:

Paitsi ylläpitäviä investointeja, yritykset tarvitsevat lisäkapasiteettia ja uudistusinvestointeja. Uudistumista tarvitaan reaalisen kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi sekä uusien toimintatapojen ja -tuotteiden kehittämiseksi. Investoinnit ovat myös avain talouskasvuun ja julkisen talouden tasapainottamiseen.

Investointeja Suomeen tulee edistää kaikin toimintaympäristöä parantavin keinoin. Suomen kilpailukyvyn palauttaminen edellyttää kuitenkin myös kilpailukykyistä ja ennakoitavaa yritysverotusta. Näin linjasi myös hallitus listatessaan verotuksen kärkitavoitteita hallitusohjelmassaan.

1. Verotus kannustaa tekemään työtä, yrittämään, työllistämään, ottamaan riskiä, omistamaan, investoimaan ja sijoittamaan Suomessa.
2. Verotus on ennakoitavaa ja johdonmukaista.
4. Verotusta kehitetään niin, että yrittäminen, omistaminen ja investoiminen ovat nykyistä kannattavampaa. Verotuksen rakenne tukee Suomen kilpailukykyä ja hallituksen asettamia kärkitavoitteita. Verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin.
5. Verotuksen perusperiaate on laaja veropohja, matalat verokannat. Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisen veronkierron estämiseksi.

Näiden lisäksi hallitus antoi valtiovarainministeriön selvitettäväksi yrityksen verotettavasta tulosta tehtävän varauksen investointien edistämiseksi.

Hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet ovat selvät. Epäselväksi jää, miten työryhmän esitykset toteuttavat hallituksen veropoliittista linjausta.

5 Yhteisöverotuksen kilpailukykyisyys

VM:n verotyöryhmä katsoo, että Suomen yritysverotuksen rakenne ja verokanta ovat kilpailukykyisiä, mutta toteaa, että yhteisöverokannan alentaminen voi osoittautua tarpeelliseksi jo lähivuosina, jos verokilpailu kiihtyy. Kilpailu nimellisillä verokannoilla on kuitenkin jo nyt käynnissä.

Tällä hetkellä Suomen yhteisöverokanta 20 % on EU-maiden keskiarvon tienoilla (2016: 22,09 %, OECD: 24,81 %). On kuitenkin syytä huomata, että EU-maista jo puolella yritysveroprosentti on sama, tai alle Suomen verokannan (10-20 %). Nimellisen verokannan alentamista suunnittelee moni maa, mm. Norja, Iso-Britannia, Unkari, Luxemburg. Puola ja Ranska suunnittelevat alempia verokantoja (15 %) pk-yrityksille ja Virossa verokantaa on tarkoitus laskea osinkoa tasaisesti maksaville yrityksille asteittain aina 14 %:iin. Euroopan ulkopuolella Yhdysvalloissa väläytellään yhteisöverokannan laskemista jopa 15 %:iin.

Efektiiivisten verokantojen osalta Suomen kilpailuasetelma on heikompi. Koska Suomessa ei juuri ole yrityksille veroinsentivejä, on Suomen efektiivinen (tosiasiallinen) yhteisöverokanta lähellä nimellistä veroastetta. Muilla mailla verotettavan tulon laskentasäännökset ovat verovelvollisen kannalta edullisempia kuin Suomessa. Myös työryhmä toteaa tämän vaikuttavan Suomen suhteelliseen houkuttelevuuteen sijaintimaana. Yritysverotuksen rakenne ei siten ole kilpailukykyinen eikä se tue talouskasvua. EU-maissa kehitys vie nopeasti kohti nimellisten verokantojen laskemista 20 %:n tasolle, jolloin Suomen nimellisenkään yhteisöverokannan taso ei enää ole kilpailukykyinen.

Yhteisöverokannan alentaminen ei ole ainoa tapa vastata verokilpailuun. Teknologiateollisuus ry teetti 2016 Taloustutkimuksella kyselytutkimuksen, jossa ry:n jäsenyrityksiltä kysyttiin minkälainen veromalli kannustaisi investointeihin.¹ Vaikka yhteisöverokannan alentaminenkin sai kannatusta Teknologiateollisuus ry:n jäsenyrityksissä (7 % valitsi tämän mieluisimmaksi malliksi), yritykset eivät nähneet verokannan laskemista riittävänä kannustimena investointeihin. Tutkimuksen tuloksia on kuvattu tarkemmin kappaleessa 7 "Toimiva yritysverojärjestelmä tukee investointeja".

Olisi ollut toivottavaa, että verotyöryhmä olisi ehdottanut toimintasuunnitelmaa verokilpailuun varautumiseksi. Suomella voisi olla mahdollisuus saada kilpailuetua uudistamalla yritysverotusta ennakkoivasti. Yritysverotuksen uudistamisen keskeisenä tavoitteena tulee olla investointien ja talouskasvun aikaansaaminen. Tällöin pitää miettiä myös verotuksen rakennetta ja kannustimia.

6 Ongelmat rahoituksen saatavuudessa peruste verorakenteen uudistamiselle

Suomessa on pyrkimys hakeutua kohti neutraalia verojärjestelmää, jolloin verotus vaikuttaa yritysten ja kotitalouksien päätöksiin mahdollisimman vähän. Tällaiseen verojärjestelmään ei tulla kuitenkaan koskaan pääsemään, koska verotuksella halutaan vaikuttaa käyttäytymiseen ja maiden välisellä verokilpailulla yritysten sijoittumis- ja investointipäätöksiin.

Työryhmä toteaa raportissaan, että "joissakin tapauksissa käyttäytymistä muuttavat verorakenteet voivat lisätä taloudellista tehokkuutta ja siten yhteiskunnan hyvinvointia." Tällainen tapaus on rahoitusmarkkinoiden epätäydellisyyksistä johtuvat rahoitusongelmat. Rahoittajat varautuvat epävarmuuteen korottamalla hintaa, vaatimalla vakuuksia ym. Tällöin kannattavat investointihankkeet saattavat jäädä ilman rahoitusta.

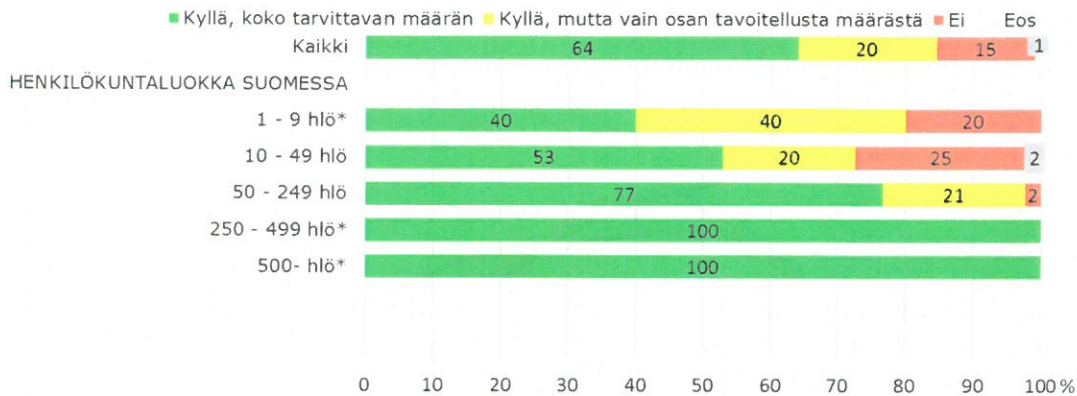
Pankkikriisin jälkeinen pankkisääntelyn kiristyminen on vaikuttanut näin. Viesti jäsenyrityksiltämme on, että rahoitusta ei joko saa tai sen saa ehdoilla, joita on hyvin vaikea hyväksyä (tiukat takaisinmaksuehdot, vaaditut suuret vakuudet). Vastoin yleistä näkemystä, jonka mukaan hyvillä investoinneille saa halpaa rahoitusta, Taloustutkimuksella teettämässämme selvityksessä kävi ilmi, että erityisesti pk-yrityksillä on isoja haasteita investointirahoituksen saamisen kanssa. Mikroyri-

¹ Taloustutkimus: Yritysverotus, investoinnit ja kasvu, toukokuu 2016

<http://taloustutkimus-fi-bin.al-done.fi/@Bin/8f24b31bae4b1a6b2d8c2e82eb100476/1490644438/application/pdf/4544530/Yritysverotus,%20investoinnit%20ja%20kasvu%2031.5.2016.pdf>

tyksistä (1-10 henkeä työllistävät) peräti 60 %:lla on ollut vaikeuksia saada tarvitsemaansa investointirahoitusta. Tilanne ei ole paljon parempi 10-50 henkeä työllistävillä, joista 45 % vastasi kohdanneensa ongelmia. Teknologiateollisuuden yrityksistä 70 % on kooltaan 1-50 henkeä työllistäviä. **Suomen kaikista yrityksistä kokoluokan yrityksiä on n. 94 %.**

Investointirahoitusta pankista hakeneet yritykset – saiko investointirahoitusta:

Lähde: Taloustutkimus / Yritysverotus, Investoinnit ja kasvu 2016

Rahoitusta ei aina saa kannattaville investoinneille, koska rahoituksen saadakseen yrityksellä on oltava vakuuksia, nettovarallisuutta ja aiempi positiivinen liiketulos (historiatiedot). Aloittavilla ja voimakkaasti kasvavilla yrityksillä aiempaa positiivista tulosta on vaikea näyttää. Yritykselle ei jää tällöin kuin kasvua tukahduttavia keinoja liiketuloksen parantamiseksi: leikkaukset, irtisanomiset, säästäminen koulutus- ja kehitysmenoissa.

ATAD:in (Anti Tax Avoidance Directive, Veronkierron vastainen direktiivi) myötä tuleva korkojen vähennysoikeuden rajoituksen laajeneminen pankkilainan korkoihin ei tule helpottamaan yritysten rahoitusongelmia. Käytännössä muutos tarkoittaa mm. että rahoitus tullaan ottamaan pienempien konserniyritysten nimiin näiden sijaintivaltioista. Tämä tarkoittaa, että konsernin kokonaisrahoituskulut kasvavat, kun lainanottaja on pienempi ja vähemmän vakavarainen yhtiö. Myös rahoituksen saatavuuden ongelmat pahenevat entisestään, vaikeuttaen investointeja ja hidastaen talouskasvua.

On ilmeistä, että rahoituksessa on tällä hetkellä puutteita, kohdistuen varsinkin pk-sektoriin. Investointikykyä tulisi parantaa kaikin keinoin, myös yritysverotuksen keinoin.

7 Toimiva yritysverojärjestelmä tukee investointeja

Yritysverojärjestelmän tulee olla kilpailukykyinen, jotta Suomi olisi houkutteleva investointien kohteena ja yrityksen sijoittautumispaikkana. VM:n työryhmä ei kuitenkaan ehdottanut raportissaan investointeja tukevia uudistuksia yritysverotukseen.

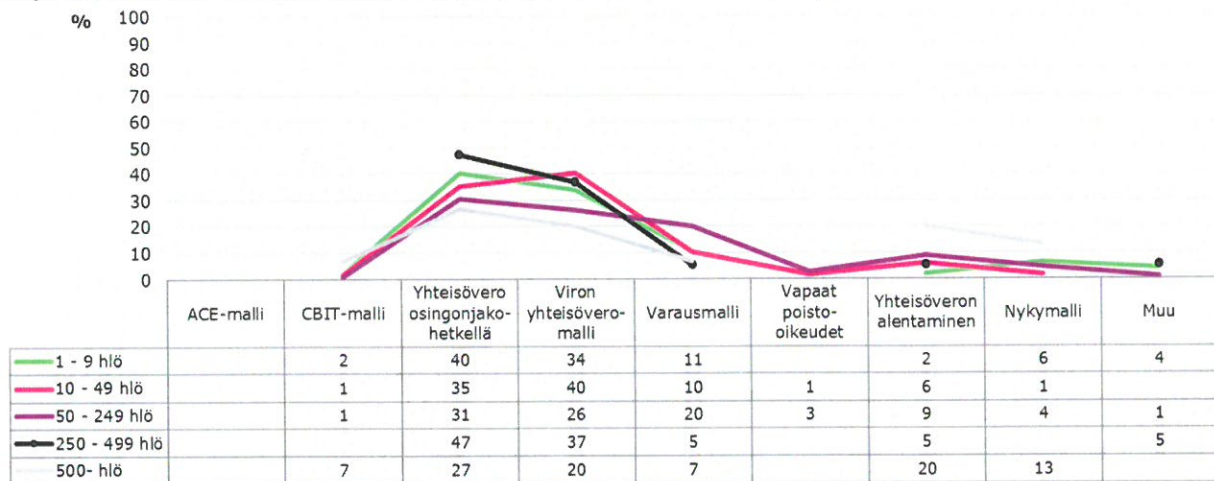
Teknologiateollisuuden yritykset vastaavat 50 % Suomen koko viennistä, työllistävät suoraan lähes 300.000 ihmistä ja välillisesti 700.000 ihmistä, investoivat vuosittain noin 5,5 miljardia euroa ja vastaavat 70 %:sta koko elinkeinoelämän t&k-investoinneista. Teknologiateollisuus ry selvitti, voisiko yritysverotuksen uudistamisella olla positiivista vaikutusta teknologiateollisuuden yritysten haaluun ja kykyyn investoida Suomessa.

Taloustutkimus tutki Teknologiateollisuus ry:n toimeksiannosta, millainen yritysveromalli kannustaisi yrityksiä investoimaan Suomessa. Kyselyssä tarjottiin kahdeksaa erilaista yritysveromallia. Yritysten näkemyksen mukaan kasvuun ja investointeihin kannustaisivat parhaiten veromallit,

joissa yritysverotusta myöhennetään. **Peräti 82 prosenttia jäsenyrityksistä kannattaa yhteisöverotuksen myöhentämisen sisältävää mallivaihtoehtoa.** Näistä mieluisin (35 % äänistä) yrityksille on malli, jossa yritysverotusta myöhennetään osingonjakohetkeen yhteisöverokannan ja osinkoverotuksen säilyessä nykyisellään. Viron veromalli (34 % äänistä) ja investointivarausmalli (13 % äänistä) kuuluivat kolmen suosituimman joukkoon. **Huomattavaa on, että ACE-malli ei saanut lainkaan ääniä (0 %).** Yhteisöverokannan laskeminen 17-18 %:iin sai 7 % äänistä.

Yritysverotuksen uudistamista kannattivat kaikenkokoiset yritykset.

Lähde: Taloustutkimus / Yritysverotus, investoinnit ja kasvu 2016

Yhteisöveron myöhentämistä osingonjakohetkeen kannatti myös pörssiyritysten enemmistö. Verotusta myöhentäviä malleja kannattivat keskimäärin enemmän yritykset, joilla on seuraavan kolmen vuoden aikana merkittäviä investointitarpeita.

Yritysten arvion mukaan mieluisin veromalli lisäisi investointeja viidenneksellä seuraavien kolmen vuoden aikana ja parantaisi työllisyyttä noin 20.000 henkilöllä. Verotuksen myöhentäminen toisi myös **vaihtoehtoisen rahoituskanavan** investoinneille. Kyselyn mukaan **yrityksillä on merkittäviä investointitarpeita.** Yli 90 prosenttia yrityksistä näkee tarvetta kiinteisiin investointeihin sekä peräti 95 prosenttia henkilöstöön ja osaamiseen. Kuten edellä kuvattiin, investointirahoituksen saaminen takkuu kuitenkin varsinkin pk-yrityksillä. **Ilman rahoitusta investointia ei synny, vaikka tarve olisi suuri.**

Yritykset odottavat isoa muutosta yritysverotukseen. Kansainvälisessä verotuksessa on tällä hetkellä käynnissä monta uudistusta, jotka vaikeuttavat yritysverotuksen kehityksen ennakointia. Tärkeää on, ettei yritys näkökulmaa ohiteta verotuksen pitkäaikaisia linjauksia suunniteltaessa. Yritykset tekevät investoinnit.

Teknologiateollisuus ry kannattaa myös EK:n lausunnossaan linjaamia, mm. seuraavia keinoja parantaa yritysverojärjestelmän toimivuutta ja kilpailukykyä: verotuksen kirjanpitosidonnaisuuden poistaminen, sekä osakeluovutusten varainsiirtoverotuksen poistaminen ainakin, kun kyseessä ovat konserniyhtiöiden väliset luovutukset ja yritysjärjestelyt. Varainsiirtoverotus vaikeuttaa tarpeettomasti mm. konsernirakenteen järjeistämistä. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön tarpeellisuus tulee arvioida uudelleen ja vähintäänkin valitusoikeutta rajata koskemaan vain erityistapauksia. Verotuksen kansainvälisten muutosten implementointi tulee tehdä suomalaisyritysten kilpailukyky huomioiden.

8 ACE-malli

ACE-mallissa yritys saa vähentää oman pääomansa määrästä riippuvaisen, laskennallisen ACE-vähennyksen. Tavoitteena on yhdenmukaistaa oman ja vieraan pääoman verokohtelua. Nykyisin lainakorot ovat tietyin rajoituksin vähennyskelpoisia, kun taas vastaavaa etua ei liity omaan pääomaan. ACE-mallin käyttöönottoa ovat tutkineet myös Ruotsin ja Norjan yritysverotuksen kehittämistä arvioineet verokomiteat. Malli on käytössä Belgiassa ja hieman erilaisena Italiassa. Tanska suunnittelee mallin käyttöönottoa ja mallia tuki myös Hetemäen työryhmä raportissaan. VATT ja Etna totesivatkin raportissaan, että ACE-malliin kohdistuu kansainvälistä kiinnostusta. Kuitenkin Belgia on luopumassa mallista, Ruotsi ja Norja molemmat hylkäsivät mallin ja Hetemäen työryhmän esitys ei saanut kannatusta. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan² ACE-mallin käyttöönotolla ei olisi positiivisia vaikutuksia talouteen, jos Suomi yksittäisenä maana ottaisi käyttöön ACE-vähennyksen ja muutos rahoitettaisiin korottamalla veroja.

ACE-mallin tavoite on hyvä, oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen verokohtelun tasoittaminen. ACE-malli ei kuitenkaan ole toteuttamiskelpoinen Suomessa. Malli ei ensinnäkään noudata Suomessa vaalittavaa laajan veropohjan ihannetta. VM:n mukaan tästä periaatteesta tulee poiketa vain hyvästä syytä, mutta ehdottaa silti isoa poikkeamaa. ACE-mallin käyttöönotto aiheuttaisi negatiivisia vaikutuksia ja lisäksi epäoikeudenmukaisuutta verotukseen. Edellä mainitun Teknologiateollisuus ry:n yritysverokyselyn yhteydessä Taloustutkimuksessa laskettiin verohallinnon 2014 tilastojen luvuilla miten ACE-malli vaikuttaisi erikokoisten yritysten yhteisöveron määrään. Tuloksena oli, että isot, vakavaraiset yritykset eivät maksaisi lainkaan veroa. Tällöin verotaakka kohdistuisi pk-yrityksille. Kun ACE-mallin käyttöönotto ehdotetaan rahoitettavaksi listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta kiristämällä, kiristyisi pk-yritysten verotus selvästi. Tämä ei korreloi hallitusohjelmaan kirjatun periaatteen kanssa, jonka mukaan ”Suomen talous ja työllisyys kyetään kääntämään kasvuun vain yrittäjyyden ja työn tekemisen kautta.”

On myös huomattava, että vaikka Teknologiateollisuus ry:n jäsenyrityksissä on paljon suuria, vakavaraisia yrityksiä, **ACE-mallia ei valinnut yksikään yritys (0 %) mieluisimmaksi yritysverotuksen uudistamismalliksi kysyttäessä, mikä malli parhaiten kannustaisi yritystä investointeihin.**

Kuten työryhmä tuo esiin VATT:n raportista³, korkomenojen ollessa vähennyskelpoisia verotuksessa ja toisaalta oman pääoman ollessa vähennyskelpoton, kannustaa Suomen nykyinen yritysveromalli investoimaan velkarahoituksella. Tämän arvioidaan lisäävään yritysten velkaantumista ja suosivan yrityksiä, joilla on reaali- ja valuuttavaroja sopivaa aineellista omaisuutta. ACE-mallilla tavoitellaan sitä, että yritykset kasvattavat nettovarallisuuttaan, rahoittavat investointejaan omalla pääomalla ja ovat siten vähemmän velkaisia.

Samaan lopputulokseen tähtäävät verotusta lykkäävät mallit, jossa yrityksen tulosta verotetaan vasta, kun osinkoa jaetaan yhtiöstä tai varausmallissa muuna ajankohtana. Tavoitteena on, että yritykset investoivat ja vähentävät velkaisuuttaan, kasvattaen vakavaraisuuttaan. Verotusta lykkääviä malleja kuitenkin syytetään lukkiutumisasiikutuksesta. VM:n työryhmä toteaa, ettei mm. Viron veromalli ole toteuttamiskelpoinen sen mahdollisesti sisältämän lukkiutumisasiikutuksen vuoksi. Yritysten tuoton ei tällöin katsota vapautuvan muihin kansantaloutta tukeviin investointeihin. Vähälle huomiolle on sen sijaan jäänyt, että myös ACE-malli sisältää selvän lukkiutumisasiikutuksen, kun yritys saa nettovarallisuutensa määrästä riippuvan vähennyksen. Tällöin ACE-mallia kehutaan samasta ominaisuudesta, jota verotusta lykkäävien mallien osalta haukutaan. Verotusta

² mm. de Muij – Devereux: An applied analysis of ACE and CBIT reforms in the EU, 2010

³ VATT: Yritysverotuksen vaikutus rahoitus- ja investointikannusteisiin (VATT muistio 53/22.8.2016).

myöhentävissä malleissa on kuitenkin selkeä periaatteellinen ero ACE-malliin. **Verotuksen myöhentäminen sisältää reaalisen mahdollisuuden parantaa nettovarallisuutta. ACE-malli sisältää kannusteen, mutta ei keinoa, kasvattaa ja säilyttää nettovarallisuus yrityksessä.**

Työryhmä torjuu varauksen käytön sillä perusteella, että tämä olisi poikkeama hyvän verojärjestelmän vaatimukseen laajasta veropohjasta. Laaja poikkeama olisi myös ACE-vähennys. Teknologiateollisuus ry:n jäsenyritykset ovat antaneet selvän kantansa, että ACE-malli ei ole investointeihin kannustava veromalli. Siten Teknologiateollisuus ry ei kannata työryhmän linjausta siitä, että ACE-mallin tyyppisen vähennyksen käyttöönottoa olisi perusteltua harkita tulevaisuudessa. Luonnollisesti, mikäli esim. CCTB-direktiiviehdotus hyväksytään ja AGI-vähennys tulisi sen myötä implementoitavaksi, on vähennys otettava käyttöön. Mutta **Suomen oman pitkän aikavälin verolinjaukseen ACE-mallia ei tule ottaa, varsinkaan jos sen käyttöönotto rahoitettaisiin osinkoverotusta tai yhteisöverotusta kiristämällä.**

9 Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen

Työryhmä aloittaa t&k-toimintaa koskevan osionsa toteamalla, että "taloustieteellisessä kirjallisuudessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että teknologinen kehitys ja koulutus ovat talouskasvun tärkeimmät ajurit ja että innovaatioilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja talouskasvun edistämisessä." Suomen yritysveromalli ei sisällä erityistä t&k-kannustinta, vaikka VATT:n tutkimuksen⁴ mukaan verotuki t&k-toiminnalle lisää innovaatioita ja tuottavuutta selvästi. Korkeampaa tukea saaneet yritykset kasvoivat nopeammin ja työllistivät enemmän ihmisiä. "[t&k-] Verohuojennukset vaikuttavat enemmän pieniin kuin suuriin yrityksiin, koska pienillä yrityksillä ei ole yhtä suurta kassaa, jolla rahoittaa innovaatioiden kehittelyä." Aiemmin todetusti nimenomaan pk-yrityksillä on vaikeuksia saada investointeihinsa rahoitusta. Myös työryhmä toteaa, että keskeinen peruste t&k-toiminnan tukemiselle on rahoitukseen liittyvät ongelmat. Työryhmä ei silti pidä perusteltuna t&k-verokannustimen käyttöönottoa Suomessa.

Työryhmä antaa kuitenkin tukensa suorien t&k-tukien järjestelmälle. **Myös Teknologiateollisuus ry kannattaa voimakkaasti t&k-toiminnan suorien tukien järjestelmän vahvistamista.**

Suomessa on viime vuosina leikattu yritysten avustusmuotoista julkista rahoitusta tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta rajusti. Tämä linja poikkeaa selvästi monien kilpailijamaiden toimenpiteistä, ja virhe pitäisi korjata. Julkisen rahoituksen osuus yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnasta on Suomessa vain kolmasosa Yhdysvaltojen ja alle puolet EU:n tasosta.

Pelko siitä, että rahoitus menee suurille yrityksille hankkeisiin, joihin niillä olisi muutenkin varaa, on turha. Selvitysten mukaan julkinen rahapanos kulkee läpi 80 prosenttisesti verkoston yhteistyökumppaneille eli pääasiassa korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille, mutta myös yritysverkoston pk-yrityksille. Julkinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestointi on hyvä sijoitus: Tekesin vaikuttavuusselvityksen⁵ mukaan yksi julkinen innovaatioeuro tuo kaksi yksityistä innovaatioeuroa. Teknologiateollisuus ry kannattaa vahvasti t&k-toiminnan tukemista, ja pidämme suorien tukien järjestelmän parantamista erittäin tärkeänä.

Suorien tukien osalta Teknologiateollisuus ry haluaa kuitenkin nostaa muutaman kehitysehdotuksen, jotka ratkomalla suorien tukien järjestelmää voitaisiin entisestään parantaa. Tekesin aiemmin t&k-toimintaan myöntämiä avustuksia on muunnettu osin lainoiksi. Ongelmana näissä on, että laina syö yrityksen omavaraisuusastetta. Siten yritys on heikommassa asemassa esim. muun rahoituksen saamisen suhteen ja heikko omavaraisuusaste vaikuttaa myös suhteessa ulkomaisiin ostajiin

⁴ Do Tax Incentives for Research Increase Firm Innovation? An RD Design for R&D, June 2016. VATT ja London School of Economics

⁵ https://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/tutkitusti_vaikuttavaa_toimintaa_2016.pdf

ja yhteistyökumppaneihin. Tilannetta voisi helpottaa, jos osan Tekesin myöntämästä lainasta voisi kirjata pääomanluonteiseksi eräksi.

Suorien t&k-tukien hallinnollista järjestelmää voisi keventää. Jäsenyrityksiltämme saamamme viestin mukaan julkisen rahoituksen hakemiseen ei ole pienemmällä yrityksillä osaamista, henkilökuntaa tai kapasiteettia. Kaikki työaika on käytettävä tuottavaan työhön, jotta yritys selviää. Saamalla prosessin mahdollisimman kevyeksi ja toimivaksi, saadaan t&k-tukien vaikuttavuus paremmaksi.

Jäsenyrityksissämme on noussut esiin tarve, että aktivoituilla t&k-menoilla olisi varallisuusarvoa ja ne otettaisiin mukaan nettovarallisuutta laskettaessa. Työryhmäkin viittaa tähän asiaan liittyvään oikeustapaukseen. Aktivointi taseen puolelle vahvistaa yritysten nettovarallisuutta ja voi helpottaa yritysten tilannetta rahoitusongelmissa, suhteessa asiakkaisiin (vaatimus myyjän vakava-raisuudesta ja siten toimitusvarmuudesta) ja yritysten arvonmäärittelyssä.

Teknologiateollisuus ry kannattaa vahvasti yritysten avustusmuotoisen julkisen rahoituksen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen lisäämistä ja suorien tukien järjestelmän parantamista.

10 Varausmalli

Hallitusohjelmassa listattujen kärkihankkeiden lisäksi hallitus antoi valtiovarainministeriön selvitetäväksi yrityksen verotettavasta tulosta tehtävän varauksen investointien edistämiseksi. Työryhmä tarkasteli varausmallin osalta kahta erilaista mallia, tuloksentasausvarausta ja investointivarausta.

VATT on tutkimuksessaan analysoinut Ruotsin tuloksentasausvarausmallin mahdollisia vaikutuksia. VATT katsoi yritykselle voittovarausmallista aiheutuvan taloudellisen edun olevan lähinnä yrityksen saama korkoetu matalakorkoisesta lainasta valtiolta. On kuitenkin huomioitava, että VATT totesi varausmallin voivan muodostaa vaihtoehtoisen rahoituskanavan yrityksille, joilla ei ole kitkatonta pääsyä rahoitusmarkkinoille. Ensimmäisinä vuosina varausmallin vaikutus yrityksen kassavirtaan voisi olla VATT:n arvion mukaan tuntuva. Voittovarausmallissa tunnistetaan myös olevan mahdollisesti vaikutusta investointeihin tuloksentasausfunktion välityksellä. Yritys, jolla tulos vaihtelee voimakkaasti vuodesta toiseen maksaa helposti korkeampaa keskimääräistä veroastetta kuin yritys, joka tekee tasaista tulosta. VATT summaa. "Tästä voi seurata tehokkuustappioita taloudessa." Lisäksi VATT näkee varausmallissa harkinnan arvoisen keinon täydentää nykyistä tappiontasausjärjestelmää.

Taloustutkimuksen tekemässä yritysverotutkimuksessa Teknologiateollisuus ry:n jäsenyrityksille investointivarausmalli oli kolmanneksi mieluisin malli. Yritysten arvion mukaan investointivarausmalli lisäisi investointeja n. 11 % seuraavien kolmen vuoden aikana ja parantaisi työllisyyttä yli 10.000 henkilöllä. **Verotuksen myöhentäminen toisi myös vaihtoehtoisen rahoituskanavan investoinneille.** Jäsenyritystemme kanssa keskustellessamme kaikenkokoisten yritysten toive on, että investointivarausmallia suunniteltaessa pyrittäisiin mahdollisimman yksinkertaiseen ja käytettävään malliin. Siten mallin suunnittelu ja mahdollinen toteuttaminen tulisi tehdä erityisen huolellisesti, jotta malli aikaansaa investointeja yrityksen toimialasta, elinkaaren vaiheesta ja koosta riippumatta. Yritykset näkivät potentiaalia myös Ruotsin kaltaisessa varausmallissa. VATT:nkin liputtamat tuloksentasauspotentiaali ja tappiontasausjärjestelmän täydentyminen olivat myös jäsenyrityksillemme tärkeitä, kuten myös mahdollisuus varautua tuleviin investointeihin ja kannustavuus riskinottoon. Investointivarausmallin kaltainen malli koettiin vielä tehokkaammin investointeihin kannustavana. Investointikäsitteen tulisi olla laaja, jotta malli kannustaisi kaikilla toimialoilla ja eri elinkaaren vaiheissa olevia yrityksiä laajasti investointeihin. Investointivarausmallin osalta työryhmä toteaa, että varaus lykkäisi alkuvaiheessa investointien tekemistä. Varauksessa ei kyse ole kuitenkaan lykkääntymisestä, vaan siitä voidaanko investointi tehdä vai jääkö se kokonaan tekemättä.

Työryhmä toteaa, että Ruotsin tyyppinen tuloksentasausvaraus on kallis ja yritykselle hyöty lähinnä vain korkoetu edullisemmasta rahoituksesta. VATT:n ja Etlan tutkimuksen, sekä yritysten arvion mukaan varauksella on kuitenkin muitakin selviä etuja. VATT arvioi myös, että lopullinen hinta varausmallille on pitkällä aikavälillä pieni. Teknologiateollisuus ry olisi toivonut työryhmältä syvällisempää analyysia varausmallin mahdollisuuksista, huomioiden myös varausmallin mahdollistavien investointien dynaamiset vaikutukset verotuottoihin. Myös VATT:n ja Etlan esiin nostamat muutostarpeet tappiontasausjärjestelmään ja investointien rahoitushaasteisiin olisivat ansainneet työryhmältä laajemman tarkastelun.

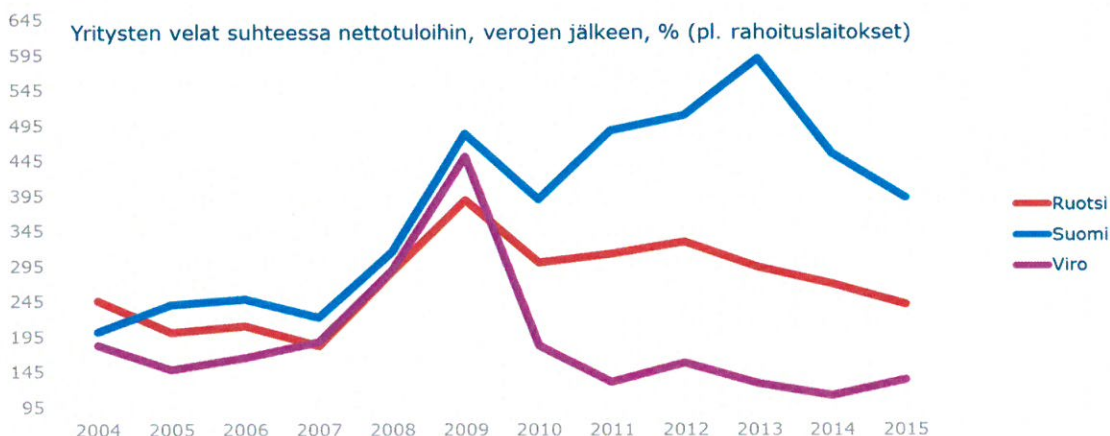
11 Osinkoverotus

Työryhmä esittää, että listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta kiristettäisiin huomattavasti. Huojennetun osingon pääomatulo-osuuden laskemisessa käytettävä tuottoraja laskettaisiin 8 %:sta 4 %:iin. Pääomatulona verotettavan osinkotulon veronalaista osaa nostettaisiin 40 %:iin ja 150.000 euromääräinen raja poistettaisiin.

Teknologiateollisuus ry:n kanta on, että **osinkoverotukseen ehdotettuja muutoksia ei tule tehdä eikä osinkoverotusta kiristää**. Osinkoverojärjestelmä on nykyisellään monimutkainen ja sitä tulisi kehittää muin keinoin, esimerkiksi ansiotulo-osingoista luopumalla. Osinkoverotuksen kiristämällä on vaikea ymmärtää tavoitettavan hallitusohjelmassa listattuja tavoitteita ja talouskasvuun vaadittavia kannusteita yrittäjyyteen, omistajuuteen, investointeihin ja työllistämiseen. Osinkoverotuksen kiristämisen maksajiksi tulisivat listaamattomien yhtiöiden omistajayrittäjät. Yritys- ja osinkoverotusta tarkasteltaessa on huomioitava yritysnäkökulma kokonaisuudessaan ja kaikkien yritysten osalta.

VATT:n ja Etlan raportissa ja Hetemäen työryhmän raportissa osinkoverotuksen ns. yrittäjäkannustimista luopumista perusteltiin sillä, että ACE-malli sisältää jo nettovarallisuuden sidotun verohuojennuksen. Nyt työryhmä raportissaan ehdottaa osinkoverotuksen kiristämistä ilman mitään yhteisöverotuksen huojennusta.

Suomessa yritysten velkaantumistasot ovat korkeammat kuin naapurimaissamme. Nykyinen nettovarallisuuden kasvattamiseen kannustava osinkoverotus tulee säilyttää, jotta yritysten velkaantuminen ei kasva. Seuraavan vaikean taloudellisen tilanteen kohdatessa voimakkaasti velkaantuneet yritykset ovat suuremmissa riskissä joutua ongelmiin.

Lähde: Eurostat

Teknologiateollisuus ry myös yhtyy EK:n lausunnossa osinkoverotuksen osalta lausumaan.

12 Ansiotuloverotus

Työryhmä esittää raportissaan muutoksia ansiotuloverotukseen rajaveroasteiden ja työnantajan kustantaman koulutuksen verovapauden osalta. **Teknologiateollisuus ry antaa työryhmän ansiotuloverotukseen liittyville ehdotuksille vahvan tuen.**

Ansiotulon rajaveroasteen ei tule ylittää millään tulotasolla 50 %:ia. Ansiotuloverotuksen haasteet vaikeuttavat myös huippuosaaajien houkuttelemista Suomeen. Paitsi korkea ansiotuloverotus ja rajaveroasteet, ongelmana ovat myös työhaastatteluista aiheutuneiden kulujen (lentoliput) ja muutokulujen verottaminen uuden veronmaksajan ansiotulona. Näitä kuluja ei tulisi katsoa työntekijän veronalaisiksi palkkakuluiksi vaan yrityksen kuluiksi.

Toinen työryhmän ehdotus selkeyttäisi vallitsevaa oikeus- ja verokäytäntöä, lisäämällä tuloverolakiin nimenomaisen säännöksen työnantajan tarjoaman koulutuksen verovapaudesta työntekijän verotuksessa. Teknologiateollisuus ry näkee uudistuksen tarpeellisenä ja antaa täyden tukensa myös tälle muutokselle.

Teknologiateollisuus ry toivoisi pidemmän aikavälin suunnitelmaa myös ansiotuloverotuksen osalta. Miten elinkeinorakenteen muutokset, digitalisaatio, robotiikka tulevat vaikuttamaan ansiotuloverotukseen.

Teknologiateollisuus ry myös yhtyy EK:n lausunnossaan ansiotuloverotuksen osalta lausumaan.

13 Päätöksenteon pohjaksi otettava yritys näkökulma

VM:n työryhmän työlle oli annettu tiukka aikaraja ja sen puitteissa työryhmä linjaa keskittyneensä käsittelemään hallitusohjelmassa mainittuja ehdotuksia ja VATT:n ja Etlan selvityksen esityksiä Suomen yritysverotuksen kehittämiseksi. Laskennallisen tuottovaatimuksen laskeminen ja vertaileminen eivät kuitenkaan korreloi riittävästi tosielämän kanssa. On oletettavaa, että yritys ja yrittäjä valtiota paremmin tietää mihin sijoittamalla saa parhaimman tuoton, tai toisaalta mihin on pakko sijoittaa, jotta yrityksen kilpailukyky säilyy ja yritystoiminta voi jatkua. Laskennallisella kaavalla ei voida ottaa huomioon millaiset investoinnit ovat välttämättömiä yritystoiminnan jatkumiseksi tai millaiset tuotto-odotukset investoinnille on esim. 5 vuoden kuluttua. Verojärjestelmää ei voi kehittää (tai olla kehittämättä) perustuen todellisesta elämästä irrallaan oleviin teoreettisiin laskelmiin.

Päätöksenteon pohjaksi ei voi myöskään ottaa lukuja tai tutkimuksia, joissa ei ole arvioitu verouudistusten dynaamisia vaikutuksia. Neutraalin verojärjestelmän rakentamisen ottaminen lähtökohdaksi on käytännössä mahdottomuus. On aina tekijöitä, joihin verotuksella on tarve vaikuttaa. Suomi ei ole myöskään suljettu talous, jossa voitaisiin tehdä verotusta koskevia malleja ottamatta huomioon muiden maiden vastaavia veromalleja. Kuten VATT:n yritysverotutkimuksessa todetaan "huojennetut verokohtelut vaikuttavat investointien allokaatioon maiden välillä."

On tärkeää, että yritysverotuksen uudistamisessa otetaan huomioon kaikenkokoisten, kaikilla toimialoilla ja eri elinkaaren vaiheissa olevien yritysten tarpeet. Tutkimuksessamme ja jäsenyritystemme kanssa käydyissä keskusteluissa pk-yritysten osalta investointirahoituksen saatavuus nousi selkeästi suuremmaksi ongelmaksi kuin suurilla yrityksillä. Suuremmilla yrityksillä olennaisimmaksi ongelmaksi nousi yritysverotuksen ennustettavuuden ja ennakoitavuuden ongelmat. Tähän apua toisi pidemmän aikavälin suunnitelma yritysverotuksen kehittämiseksi, ns. yritysverotuksen tiekartta. Kaikki yritykset toivovat yritysverojärjestelmän yksinkertaisuutta ja selkeyttä, jotta yrityksissä voidaan keskittyä tuottavaan työhön.

Kansainvälisessä verotuksessa on tällä hetkellä käynnissä monta uudistusta, joista osa kiistatta tulee vaikuttamaan negatiivisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyyn. Siksi Suomen verojärjestelmän uudistamista valmisteltaessa tulee tarkastella yritysten kilpailukykyä kokonaisuutena. Käynnissä olevien kansainvälisten verouudistusten myötä yrityksen tuottoa verotetaan yhä painokkaammin siinä maassa, missä tuotto tosiasiallisesti syntyy. Mikäli Suomeen ei saada investointeja, tulee Suomesta poistumaan tekijöitä, joiden perusteella voitaisiin sanoa, että tuotto syntyy Suomessa – mm. tuotanto, t&k, henkilöstö, pääomat, osaaminen. Saamalla investoinnit kasvuun Suomessa, turvataan myös se, ettei Suomi jää verotulojen jakautumisessa häviäjäksi.

Yritys, harkitessaan investointeja ja sijoittautumistaan, toimii globaalilla kentällä. Yritys toimii todellisessa maailmassa, ei paperilla. Yritys on se, joka investoinnin loppukädessä tekee tai jättää tekemättä. Siksi päätöksenteon pohjaksi ja akateemisen työn tueksi on otettava yritysnäkökulma.

Yritysten harteille lasketaan monenlaisia odotuksia. Yrityksiä vaaditaan investoimaan, työllistämään, kasvamaan kansainvälisesti. Investointeja, kasvua ja tuottavuutta ei synny yrityksiä syyllistämällä vaan auttamalla.

14 Lopuksi

Erään jäsenyrityksemme johtajan sanoin "kaikki ennen vuotta 2008 tehdyt päätökset ovat vanhanaikaisia". Aiempia Suomen verotusta koskevia päätöksiä ei ole tehty tällaiseen taloudelliseen tilanteeseen, liiketoimintaan eikä tähänhetkiseen globaaliin toimintakenttään.

Teknologiateollisuus ry:n pääviestinä on, että Suomen tulisi laatia verotuksen pitkäaikainen strategia. Tähän tulisi sitoa myös innovaatio- ja tutkimuspolitiikka, jotta Suomi saisi selkeän kansallisen vision tki-investointien tukemiseksi. Strategiassa tulisi ottaa huomioon lähitulevaisuudessa odotettavissa olevan teknologian kehityksen vaikutus verotukseen ja analysoida verotuksen painopisteiden muuttumista. Yritysverotuksen osalta ei saa tuudittautua ajatukseen, että mitään ei tarvitse tehdä kilpailukykyisen verotuksen eteen. Osinkoverotusta ei saa kiristää. Ehdotetuille pienille ansiotuloverotuksen uudistuksille Teknologiateollisuus ry antaa täyden tukensa. Investointirahoituksen saatavuudessa on edelleen ongelmia, joiden ratkaisemiseksi tulisi käyttää kaikkia mahdollisia keinoja.

Pitkän aikavälin sitoutuminen ja ennakoitavuus lisäsivät Suomen houkuttelevuutta investointien kohdemaana ja yritysten sijoittautumisvaltiona. Suomelle tämä tarkoittaisi talouskasvua, työllisyyttä ja julkisen talouden tasapainon parantumista.

Helsingissä 30.3.2017
Teknologiateollisuus ry

Matti Mannonen
Johtaja, Elinkeinopolitiikka

Lisätietoja: maria.volanan@teknologiateollisuus.fi p. 040 5323 744